

Informacija o rezultatima Savjetovanja o Pravilima o uravnoteženju elektroenergetskog sustava

Sukladno Zakonu o tržištu električne energije članku 28. stavak 8 (u daljnjem tekstu: ZOTEE) HOPS je dužan izraditi Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava (u daljnjem tekstu: POUEES).

Sukladno članku 9. stavku 3. Programa usklađenosti HOPS-a, u svrhu savjetovanja, objavljuje nacрте općih akata i dokumenata, kojima uređuje pitanja, od značaja za korisnike mreže, tržišne sudionike i ostale zainteresirane subjekte. Navedeno savjetovanje traje minimalno 15 dana. Nakon provedenog savjetovanja HOPS objavljuje informaciju o prihvaćenim i neprihvaćenim primjedbama i prijedlozima sa potrebnim obrazloženjima.

Prijedlog Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava i obrazac za primjedbe objavljeni su na Internet stranicama HOPS-a. Savjetovanje je provedeno od 04. rujna do 18. rujna 2015. godine. Zaprimito je pet obrazaca sa primjedbama i u nastavku se daju informacije o prihvaćenim i neprihvaćenim primjedbama.

1. Anonimna objava broj 1.

Primjedbe i prijedlozi sudionika u savjetovanju su djelomično uvaženi, ključne primjedbe, prema mišljenju HOPS-a, odnose se na:

- 1) Prijedlog financijske neutralnosti obračuna odstupanja odnosno troškova uravnoteženja sustava; Pravila su koncipirana na način da se troškovi mogu povezati. Ipak, samo povezivanje, sukladno ZOTEE, ovisi o Metodologiji za određivanje cijena za obračun električne energije uravnoteženja,
- 2) Prijedlog obvezne dostave svih relevantnih podataka u svrhu provjere izračuna ostvarenja kako bi se smanjio broj reklamacija obračuna odstupanja uvažen je u smislu POUEES-a.

Primjedbe i prijedlozi za pojedine članke prijedloga pravila, uvažavajući gore navedena pojašnjenja, su djelomično uvaženi.

2. Objava broj 2. HEP ODS

Primjedbe i prijedlozi sudionika u savjetovanju su djelomično uvaženi, ključne primjedbe, prema mišljenju HOPS-a, odnose se na:

- 1) Prijedlog usklađivanja POUEES sa ostalim aktima, izrada modela tržišta; POUEES usklađena su sa zakonskim okvirom, model tržišta definiran je, sukladno ZOTEE, Pravilima organiziranja tržišta električne energije (u daljnjem tekstu: POTEE),
- 2) Prijedlog definiranja statusa OIE < 1 MW; nije predmet POUEES,
- 3) Prijedlog definiranja prigovora; uvažena na način da je u POUEES-u definiran novi koncept koji bi trebao olakšati rješavanje prigovora u smislu POUEES-a,
- 4) Prijedlog definiranja pravila za postupanje u slučaju više sile; uvaženo na način da se obračun odstupanja uvijek provodi,
- 5) Prijedlog dostave ostvarenja HEP ODS-a prema tržišnim sudionicima, a ne po bilančnim grupama; uvaženo,
- 6) Prijedlog definiranja rokova, za provedbu drugog poravnjenja te za prilagodbu informatičke opreme; uvaženo kroz pomicanje rokova te prijelazne i završne odredbe,

- 7) Status HEP ODS-a; u smislu POUYES definiran je kroz akt te prijelazne i završne odredbe.

Primjedbe i prijedlozi za pojedine članke prijedloga pravila, uvažavajući gore navedena pojašnjenja, su djelomično uvaženi.

3. Objava broj 3 – HROTE

Primjedbe i prijedlozi sudionika u savjetovanju su djelomično uvaženi, ključne primjedbe, prema mišljenju HOPS-a, odnose se na:

- 1) Prijedlog definiranja roka dostave podataka u prvom obračunu odstupanja; rokovi su definirani sukladno tehničkim mogućnostima provedbe.

Primjedbe i prijedlozi za pojedine članke prijedloga pravila, uvažavajući gore navedena pojašnjenja, su djelomično uvaženi.

4. Anonimna objava broj 4

Primjedbe i prijedlozi sudionika u savjetovanju su djelomično uvaženi, ključne primjedbe, prema mišljenju HOPS-a, odnose se na:

- 1) Usklađivanje akata, početak primjene; POUYES usklađena su sa zakonskim okvirom, početak primjene definiran je prijelaznim i završnim odredbama,
- 2) Prijedlog financijske neutralnosti obračuna odstupanja odnosno troškova uravnoteženja sustava; Pravila su koncipirana na način da se troškovi mogu povezati. Ipak, samo povezivanje ovisi o Metodologiji za određivanje cijena za obračun električne energije uravnoteženja,
- 3) Prijedlog definiranja statusa velikog kupca; uvažava se u smislu POUYES-a, predmet ostalih akata koji uređuju područje.

Primjedbe i prijedlozi za pojedine članke prijedloga pravila, uvažavajući gore navedena pojašnjenja, su djelomično uvaženi.

5. Anonimna objava broj 5

- 1) Prijedlog usklađivanja POUYES sa ostalim aktima, izrada modela tržišta; POUYES usklađena su sa zakonskim okvirom, model tržišta definiran je ponajprije POTEE,
- 2) Prijedlog da tržišni sudionik može biti član više bilančnih grupa istovremeno; ne uvažava se, predmet POTEE,
- 3) Prijedlog definiranja rokova, za provedbu drugog poravnanja te za prilagodbu informatičke opreme; uvažava se, definirano u prijelaznim i završnim odredbama,

- 4) Prijedlog obvezne dostave svakodnevnog (D+1) ostvarenja po mjernim mjestima članova bilančne grupe voditelju bilančne grupe i svakom članu bilančne grupe ponaosob; Nije predmet POUYES-a.

Primjedbe i prijedlozi za pojedine članke prijedloga pravila, uvažavajući gore navedena pojašnjenja, su djelomično uvaženi.

Prilozi:

Prilog 1. Anonimna objava 1. – Primjedbe na prijedlog propisa ili akta

Prilog 2. Objava 2. – Primjedbe na prijedlog propisa ili akta

Prilog 3. Objava 3. – Primjedbe na prijedlog propisa ili akta

Prilog 4. Anonimna objava 4. – Primjedbe na prijedlog propisa ili akta

Prilog 5. Anonimna objava 5. – Primjedbe na prijedlog propisa ili akta

HOPS

Načelne primjedbe na prijedlog propisa ili akta

Obzirom da područje definira široko i važno polje djelovanja, koje bitno utječe na tržište električnom energijom, smatramo, da dokument, koji govori o uravnoteženju EES RH mora nužno, pored diktija o količinskom i vrijednosnom izračunu uravnoteženja sadržavati i obvezan zahtjev, a to je da su troškovi uravnoteženja, koje snosi HOPS iz osiguravanja uravnoteženog djelovanja EES RH nužno uravnoteženi s vrijednostima, koje iskazuju obračuni odstupanja subjektima odgovornim za odstupanja. Govorimo o neutralnosti prihoda i troškova kod osiguranja uravnoteženog djelovanja EES RH. Zato predlažemo, da se odredi da se obračun odstupanja bilančnim grupama u pojedinom mjesečnom razdoblju mora izjednačiti s troškovima koje je HOPS imao iz osiguranja uravnoteženja sustava.

Isto tako predlažemo, da se u metodologiju dodaju odredbe o obveznoj dostavi svih relevantnih podataka, koji služe provjeri izračuna ostvarenja kako bi se smanjio broj reklamacija obračuna odstupanja.

**Obrazac za dostavu primjedbi na prijedlog
Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava**

OBRAZAC SUDJELOVANJA U SAVJETOVANJU SA ZAINTERESIRANOM JAVNOŠĆU	
Naziv prijedloga propisa ili akta	<i>Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava</i>
Naziv tijela nadležnog za izradu prijedloga	<i>Hrvatski operator prijenosnog sustava</i>
Naziv, odnosno ime i prezime predstavnika zainteresirane javnosti	HEP-Operator distribucijskog sustava d.o.o.
Adresa predstavnika zainteresirane javnosti	Ulica grada Vukovara 37, 10 000 Zagreb
Interes, odnosno kategorija i brojnost korisnika koje predstavljate	HEP-Operator distribucijskog sustava d.o.o. je operator sustava i opskrbljivač nositelj obveze javne usluge.
Suglasnost za objavljivanje ovih primjedbi i prijedloga s nazivom predstavnika zainteresirane javnosti ili anonimno (upisati + ispred izabrane opcije)	+ <i>Objava s nazivom predstavnika zainteresirane javnosti</i>
	<i>Anonimna objava</i>
Datum izrade: 17.09.2015.	

Napomene:

- *U nastavku ovog obrasca upisuju se načelne primjedbe na prijedlog propisa ili akta te primjedbe i prijedlozi za pojedine članke. Tablice se mogu slobodno proširivati.*

Načelne primjedbe na prijedlog propisa ili akta

Pravila je nužno uskladiti s važećim propisima:

- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu električne energije (u postupku donošenja) i Uredba VRH o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu električne energije
- Zakon o obnovljivim izvorima i visokoučinkovitoj kogeneraciji
- Zakon o energetske učinkovitosti
- Opći uvjeti za korištenje mreže i opskrbu električnom energijom
- Pravila promjene opskrbljivača električnom energijom,...

Pravila organiziranja tržišta i Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava potrebno je međusobno u potpunosti uskladiti (konceptijski, strukturalno, pojmovno,...).

Nužno je doraditi Pravila u smislu utvrđivanja modela tržišta električne energije i modela obračuna energije uravnoteženja.

Nužno je potrebno definirati pravila koja se odnose na kupce s vlastitom proizvodnjom i proizvođače koji nisu članovi EKO bilančne grupe (koji su manji od 1 MW, koji nemaju dozvolu za obavljanje djelatnosti).

S obzirom na dosadašnja iskustva vezano za žalbe/prigovore tržišnih sudionika nužno je propisati precizna pravila kako bi se broj žalbi/prigovora sveo na minimum, odnosno onemogućiti neosnovane prigovore (probijanje rokova očitavanja, datumi očitavanja – propisano Općim uvjetima, Mrežnim pravilima).

Nužno je utvrditi pravila za postupanje u slučaju više sile, odnosno iznimnih događaja u mreži. U tom smislu predlažemo poseban sastanak na tu temu.

Vezano uz registar obračunskih mjernih mjesta, bilančna pripadnost se evidentira s prvim danom u kalendarskom mjesecu, a ne znači promjenu opskrbljivača uz koju bi se radilo razgraničenje potrošnje. Pripadnost OMM pojedinom tržišnom sudioniku vodi HEP ODS i HOPS, a registar pripadnosti pojedinog tržišnog sudionika pojedinoj bilančnoj skupini vodi HROTE. Ukoliko HEP ODS mora raditi ostvarenje prema bilančnim grupama, potrebno je definirati pravila za razgraničenje potrošnje na obračunskom mjernom mjestu u slučaju kada tržišni sudionik mijenja bilančnu grupu. Slijedom navedenom predlažemo da HEP ODS radi ostvarenje prema tržišnim sudionicima, a ne po bilančnim grupama.

Predlažemo razmotriti kraći rok za provedbu drugog poravnanja.

Nužno je predvidjeti realne rokove za prilagodbu informatičke podrške, uključujući međusobno povezivanje svih sudionika.

Napomene:

1. **Smatramo da je ova Pravila nužno značajno doraditi, posebice vezano za usklađenje s ostalim propisima i vezano za problematiku rješavanja žalbi opskrbljivača.**
2. **S obzirom na aktualne promjene propisa, smatramo neophodnim da opskrbljivač u obvezi javne usluge može postati obveznik plaćanja odstupanja, po posebnim uvjetima, tek nakon 01.01.2017.**
3. **S obzirom na specifičnu ulogu HEP ODS-a, nužno je omogućiti poseban status HEP ODS-a:**
 - **Kao operatora distribucijskog sustava, vezano za gubitke, zbog planiranja i utvrđivanja/izračuna ostvarenja gubitaka (u odnosu na gubitke u prijenosnoj mreži, koji se mjere).**
 - **Kao opskrbljivača nositelja obveze javne usluge, u smislu omogućavanja biranja bilančne grupe.**
 - **Važno je jasno definirati način obračuna i obvezu plaćanja odstupanja za HEP ODS, posebice zbog uloge HEP ODS-a kao zajamčenog opskrbljivača (moguće velike i nenajavljene promjene volumena opskrbe – obveza preuzimanja svih kupaca koji ostanu bez opskrbljivača, automatizmom).**

**Obrazac za dostavu primjedbi na prijedlog
Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava**

OBRAZAC SUDJELOVANJA U SAVJETOVANJU SA ZAINTERESIRANOM JAVNOŠĆU		
Naziv prijedloga propisa ili akta	<i>Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava</i>	
Naziv tijela nadležnog za izradu prijedloga	<i>Hrvatski operator prijenosnog sustava</i>	
Naziv, odnosno ime i prezime predstavnika zainteresirane javnosti	HRVATSKI OPERATOR TRŽIŠTA ENERGIJE d.o.o.	
Adresa predstavnika zainteresirane javnosti	Ulica grada Vukovara 284, 10000 Zagreb	
Interes, odnosno kategorija i brojnost korisnika koje predstavljate		
Suglasnost za objavljivanje ovih primjedbi i prijedloga s nazivom predstavnika zainteresirane javnosti ili anonimno (upisati + ispred izabrane opcije)	X	<i>Objava s nazivom predstavnika zainteresirane javnosti</i>
		<i>Anonimna objava</i>
Datum izrade:		

Napomene:

- U nastavku ovog obrasca upisuju se načelne primjedbe na prijedlog propisa ili akta te primjedbe i prijedlozi za pojedine članke. Tablice se mogu slobodno proširivati.

Načelne primjedbe na prijedlog propisa ili akta

Članak 28, Stavak (8):

Vremenski rok za dostavu podataka o ostvarenjima bilančnih grupa u prvom (mjesečnom) obračunu odstupanja je 15. dan u mjesecu koji slijedi nakon obračunskog razdoblja na koje se podatci odnose.

Dovodi se u pitanje poštivanje tog roka pošto je HEP-ODS do sada dostavljao svoja ostvarenja od 21. do 28. u mjesecu koji slijedi nakon obračunskog razdoblja. Da li je ovaj rok dogovoren s HEP-ODS-om?

Načelne primjedbe na prijedlog propisa ili akta

1. Obzirom na nedavnu dinamičnost predlaganja i donošenja izmjena i dopuna zakona kojima se uređuje energetska sektor i tržište električne energije, kao i predlaganja propisa koji se donose na temelju tih zakona, potrebno je obratiti pozornost na temelju čega se donose Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sektora (u daljnjem tekstu: Pravila) kako bi se izbjeglo moguću pravnu zavrzlamu. Izrada i donošenje propisa propisano Zakonom o tržištu električne energije (Narodne novine broj 22/13, u daljnjem tekstu: ZoTEE) prilično kasni u odnosu na date vremenske rokove, tako da dodatni problemi i odugovlačenje zaista nisu potrebni.
2. Obratiti pozornost na korištenje velikih i malih početnih slova u pojedinim izrazima koji su definirani u Pravilima (primjerice, u članku 2., ima još takvih primjera).
3. Zbog međusobne povezanosti potrebno je uskladiti datum donošenja ovih Pravila s datumom stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu električne energije te s datumom donošenja odnosno stupanja na snagu Pravila organiziranja tržišta električne energije.
4. Radi kvalitetnijeg i učinkovitijeg savjetovanja sa zainteresiranom javnošću bilo bi dobro da je uz prijedlog Pravila bio objavljen i određeni popratni dokument koji objašnjava, uključujući pojednostavljene grafičke prikaze/dijagrame, koncept Pravila i njihovu međusobnu povezanost s ostalim relevantnim propisima te zašto su u Pravilima predložena određena rješenja.
5. Pravila predviđaju obračun energije uravnoteženja i obračun odstupanja. Nedostaje poveznica između ta dva obračuna tj. između troškova uravnoteženja sustava, pružatelja usluga (pomoćnih, energije uravnoteženja) i onih koji su uzrokovali neravnotežu u sustavu. Bez povezanosti svih uključenih strana u cjelovit i smislen sustav energije uravnoteženja ne postiže se osnovni smisao energije uravnoteženja – to je mehanizam koji povezuje „dva svijeta“ koja se susreću na tržištu električne energije: fizički i komercijalni. Taj mehanizam treba poticati sudionike na tržištu električne energije da što bolje planiraju i svedu odstupanja na najmanju moguću mjeru i tako doprinesu smanjenju neravnoteže u elektroenergetskom sustavu, a samim time i troškova koji su s tim povezani.
6. Za obračunska mjerna mjesta (u daljnjem tekstu: OMM) velikog kupca koji istodobno ugovara opskrbu električnom energijom s više opskrbljivača Pravila predviđaju podjelu bilančne pripadnosti OMM bilančnim grupama čiji su članovi predmetni opskrbljivači. Kriterij podjele čine udjeli pojedinih opskrbljivača za pojedina obračunska razdoblja koji se moraju unaprijed odrediti ugovorom o opskrbi.
Pri raspodjeli ostvarenja OMM-a prema bilančnoj pripadnosti koriste se prethodno navedeni udjeli koji su zapravo unaprijed „ugovorno“ određeni. U praksi može potencijalno doći do problema da opskrbljivač koji ne griješi ili vrlo malo griješi u planiranju svog udjela snosi odgovornost za veći dio odstupanja nego li mu zapravo „pripada“.
Obzirom da su veliki kupci u „posebnoj“ prilici da mogu istodobno ugovarati opskrbu s više opskrbljivača, trebalo bi razmotriti druga moguća rješenja.
Vezano uz „raspodjelu“ bilančne pripadnosti OMM-a vidjeti primjedbenu navedenu za članak 24. stavak 7.
7. Čini se kao da između članka 16. i članka 17. nedostaje broj članka (koji ima 3 stavka). Potrebno je umetnuti broj članka i sukladno tome promijeniti obrojavanje članaka koji slijede.
8. Zašto se bilančna pripadnost OMM-a utvrđuje s tolikim brojem ugovora? Može li se to pojednostaviti?
Zašto je uključen ugovor o korištenju mreže tj. na koga se odnosi?
Na koga se odnosi ugovor o otkupu električne energije? Ovaj naziv ugovora u ovim Pravilima nije posebno definiran, a u Općim uvjetima za korištenje mreže i opskrbu električnom energijom isti se izraz koristi vezano uz kupce s vlastitom proizvodnjom i uz proizvođače. Ako se ugovor o otkupu električne energije odnosi i na proizvođače, tada je pitanje za proizvođača koji je sklopio više takvih ugovora s različitim tržišnim sudionicima iz različitih bilančnih grupa kojoj bilančnoj grupi pripada njegovo OMM ili njegova OMM (ili se onda i ona trebaju podijeliti po bilančnoj pripadnosti)?
9. Bilo bi dobro na odgovarajućem mjestu u Pravilima unijeti odredbu koja govori da se obračun odstupanja provodi „na dvije razine“ – prvi obračun koji se provodi mjesečno tzv. prvi (mjesečni) obračun odstupanja i drugi obračun koji se provodi godišnje tzv. drugi (godišnji) obračun odstupanja. Takva bi odredba pridonijela jasnoći Pravila kao logična i dobra „najava“ ostalih odredbi koje su uz to navedene u Pravilima.
10. Mogu li operator prijenosnog sustava i operator distribucijskog sustava kao posebne bilančne grupe imati prigovor na obračun odstupanja? Ako mogu, komu upućuju takav prigovor?

Načelne primjedbe na prijedlog propisa ili akta

-Ova Pravila potrebno je uskladiti s Pravilima organiziranja tržišta električne energije (POTEE), kao i sa Zakonom o obnovljivim izvorima energije i visokoučinkovitoj kogeneraciji, Zakonom o tržištu električne energije i njegovim izmjenama i dopunama te ostalim podzakonskim aktima koji iz istog proizlaze u sadržajnom i terminološkom smislu kao i u smislu početka primjene pojedinog akta odnosno obveze.

-Smatramo da prijedlog ovih Pravila nije na razini za usvajanje po okončanju javne rasprave, već je isti potrebno raspraviti s tržišnim sudionicima. Potrebno je izraditi jasan i razumljiv model tržišta, koji bi uz tehničke i financijske tokove obuhvatio i ugovorne klauzule koje svi ugovori moraju sadržavati – primjerice osiguranje tehničkih i mjernih podataka i financijskih jamstava te rješavanja sporova, što se do sada pokazalo kao najosjetljiviji i najizloženiji problem.

-Nužno je propisati postupak provjere tehničke osposobljenosti za pružanje pomoćnih usluga (čl. 6. - tko, kako i koliko često provjerava osposobljenost, o čijem trošku, certifikacijski list?). Prije stupanja na snagu ovoga članka potrebno je doraditi Mrežna pravila prijenosnog i distribucijskog sustava.

-Nejasno je zašto se propisuje da tržišni sudionik može bit član samo jedne bilančne grupe (čl. 34. st. 2); primjerice HEP-Proizvodnja je s MHE u EKO-bilančnoj grupi, dok je s drugim elektranama u HEP-ovoj bilančnoj grupi, ili za kupca koji želi fiksnu potrošnju osigurati kupnjom od jednog opskrbljivača, a varijabilnu od drugog opskrbljivača (u pravilu drugog VBG-a).

-U smislu ovih Pravila "program kompenzacije" je vezan isključivo za Operatora prijenosnog sustava koji naknadno dodatnom kupnjom ili prodajom el. energije namjerava kompenzirati ostvareno odstupanje na sučelju sa susjednim operatorima od planiranog salda razmjene po jednakovrijednim obračunskim intervalima. Zaključno, kompenzacija se odnosi na regulacijsko područje i susjedne operatore, ista je samo u nadzoru i ingerenciji operatora prijenosnog sustava, te se predlaže ne koristiti naziv kod tržišnih sudionika u RH. Sukladno navedenome, predlaže se umjesto pojma „program kompenzacije“ koristiti „kompenzacijski plan razmjene“.

-Datum „20. rujna nakon prošle kalendarske godine“, je iznimno dugačko razdoblje za drugi (godišnji obračun) – Predlaže se razmotriti mogućnost ranijeg datuma, npr do 1.srpnja (vezano uz čl. 27 st. 4).

- Predlažemo ukidanje termina „tržišna pozicija“ te zadržavanje postojeće terminologije – „ugovorni raspored“ i „ostvarenje“. Uskladiti pojmove s POTEE.

- Predlažemo propisati Operatoru prijenosnog sustava obvezu dostave svakodnevnog (D+1) ostvarenja po mjernim mjestima članova bilančne grupe voditelju bilančne grupe i svakom članu bilančne grupe ponaosob.

-Predlažemo zadržati postojeće pojmove – obračunski interval (1 h) i obračunsko razdoblje (1 mjesec) te uvesti novi pojam „obračunska godina“ (čl.27.).